

Неліпа Дмитро Васильович

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-5363-3990>

e-mail: d.v.nelipa@gmail.com

Євдокимова Людмила Ігорівна

Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)

<https://orcid.org/0000-0002-3214-037X>

e-mail: levdokimova81@gmail.com

**ІНСТИТУЦІЙНА СКЛАДОВА СИСТЕМИ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ
УКРАЇНИ В РЕЛІГІЙНІЙ СФЕРІ**

Резюме

На сьогоднішній день постає питання зміцнення незалежності держави, збереження її стабільності, протистояння спробам розколоти країну за ідеологічними і національними ознаками. Вагоме місце у цьому процесі відіграє релігія, яка має об'єднувати, а не роз'єднувати суспільство України. Тому однією з актуальних проблем є гарантування безпеки в гуманітарній сфері, особливо у сфері релігії та етнічних відносин, та формування концептуальних підходів у реалізації державної політики національної безпеки в ній, враховуючи, що релігійна сфера посідає одне із головних місць серед об'єктів національної безпеки, так як чинники релігії, культури, історії, мови є визначальними при формуванні загальнонаціональної ідентичності.

У статті досліджено функції та повноваження політичних суб'єктів та органів державної влади, на яких покладені обов'язки щодо реалізації державної політики національної безпеки України в релігійній сфері, а також недержавних консультативно-дорадчих органів з питань релігії, які мають значний вплив в сфері релігії, за своєю суттю є зразком консолідації українського суспільства на основі релігії, толерантних міжконфесійних і державно — церковних відносин, реалізації національних

цінностей, підтримки культурної спадщини і традицій, та які являються найефективнішими репрезентантами України в світовому релігійному просторі.

На основі аналізу здійснено обґрунтування необхідності впровадження змін та вдосконалення інституційної складової системи забезпечення національної безпеки України в досліджуваній сфері з метою підвищення ефективності міжвідомчої взаємодії, та взаємодії з недержавними органами в сфері релігії для досягнення результатів у реалізації відповідних завдань державної політики.

Ключові слова: держава, державна політика, інституційна складова, національна безпека, органи державної влади, релігія, релігійна сфера.

Вступ

Система забезпечення національної безпеки України в релігійній сфері повинна складатися з організаційно-інституційних, правових механізмів і механізму розвитку, та ґрунтуватися на принципах: відродження духовних цінностей українського народу, захисту і збагачення культурного надбання; збереження і зміцнення моральних цінностей суспільства, традицій патріотизму і гуманізму, культурно-наукового потенціалу; консолідації суспільства на основі національних духовних цінностей; зміцнення традицій релігійних конфесій, протидія деструктивному злиттю релігійних інститутів з державними органами; адекватність заходів системи забезпечення духовної безпеки реальним і потенційним загрозам і своєчасність дій певних суб'єктів.

Одним із механізмів державного реагування на загрози національній безпеці України в релігійній сфері, основою якого є інституційна структура і комплекс організаційно-управлінських заходів, що здійснюються державою для реалізації державної політики в зазначеній сфері, визначаються суб'єкти і об'єкти формування та реалізації цієї політики, перерозподіляються цілі, завдання, функції між організаційними структурами, що її здійснюють, координуються їх взаємозв'язки, фіксується і здійснюється контроль за результатами діяльності [1].

Отже метою цієї статті є розгляд та аналіз інституційної складової системи забезпечення національної безпеки України в сфері релігії.

Методи дослідження

Методологічну основу дослідження складають порівняльно-типологічний метод, методи системного аналізу та контент-аналізу. Порівняльно-типологічний підхід був застосований для обґрунтування необхідності впровадження змін та вдосконалення інституційної складової системи забезпечення національної безпеки України в досліджуваній сфері з метою підвищення ефективності міжвідомчої взаємодії, та взаємодії з недержавними органами в сфері релігії для досягнення результатів

у реалізації відповідних завдань державної політики. Метод системного аналізу був застосований задля вивчення функцій та повноважень політичних суб'єктів та органів державної влади, на яких покладені обов'язки щодо реалізації державної політики національної безпеки України в релігійній сфері. Метод контент-аналізу був використаний для аналізу корпусу законодавчих актів України, що регулюють впровадження заходів національної безпеки у релігійній сфері.

Результати дослідження

Згідно чинного законодавства України головними політичними суб'єктами та органами державної влади, на яких покладені обов'язки щодо реалізації державної політики національної безпеки України в релігійній сфері є Президент України, Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство культури та інформаційної політики України, структурні підрозділи державних адміністрацій тощо. Також в Україні функціонує Державна служба України з етнополітики та свободи совісті, яка реалізує державну політику у сфері міжнаціональних відносин, релігії і захисту прав національних меншин в Україні.

Розглянемо їх докладніше.

Президент України, який в рамках своїх повноважень забезпечує і координує функціонування органів державної влади і місцевого самоврядування, реалізацію державної політики України, у т. ч. в релігійній сфері, визначає її напрям дії, своєчасність і актуальність завдань;

Верховна Рада України, в якості вищого законодавчого органу України, який здійснює формування внутрішньої і зовнішньої політики, в т. ч. в релігійній сфері, шляхом прийняття відповідних законопроектів та затвердження національних програм розвитку держави тощо;

Кабінет Міністрів України (КМУ), як вищий орган виконавчої влади в Україні, який забезпечує реалізацію державної політики, в т. ч. в релігійній сфері, на основі вироблення та впровадження загальнодержавних програм сталого розвитку України; здійснює організаційно-координаційні заходи щодо діяльності підпорядкованих органів виконавчої влади;

Міністерство культури та інформаційної політики України (МКІПУ), як уповноважений центральний орган виконавчої влади, в межах своїх повноважень виконує функції щодо формування і реалізації державної політики в релігійній сфері;

структурні підрозділи державних адміністрацій в межах визначених функцій сприяють реалізації державної політики в релігійній сфері на місцях;

консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи, створення і функціонування яких відбувається при вищих, центральних та місцевих органах виконавчої влади для забезпечення державної політики в цій сфері.

Для оптимізації системи забезпечення національної безпеки України в релігійній сфері утворено центральний орган виконавчої влади — Державну службу України з етнополітики та свободи совісті, яка згідно повноважень реалізує державну політику у сфері міжнаціональних відносин, релігії і захисту прав національних меншин в Україні [2]. Державна служба України з етнополітики та свободи совісті (ДЕСС) у своїй діяльності керується Конституцією та законами України, указами Президента України і постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, іншими актами законодавства. Основними завданнями ДЕСС у релігійній сфері є реалізація державної політики у сфері релігії та внесення на розгляд Міністра культури та інформаційної політики пропозицій щодо формування державної політики у сфері релігії в Україні.

ДЕСС відповідно до покладених на неї завдань у релігійній сфері:

узагальнює практику застосування законодавства з питань релігії, розробляє пропозиції з вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України, КМУ, нормативно-правових актів міністерств і в установленому порядку подає їх Міністрові культури та інформаційної політики;

забезпечує проведення релігієзнавчої експертизи статутів релігійних організацій за участю їх представників, представників наукових установ, науковців-релігієзнавців та інших спеціалістів;

бере участь у розробленні проєктів державних цільових програм та забезпечує їх виконання у межах своїх повноважень;

здійснює державний контроль за додержанням законодавства про свободу совісті та релігійні організації;

вивчає та аналізує проблеми розвитку суспільних процесів у сфері свободи совісті та релігії;

взаємодіє з центральними і місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування у вирішенні питань згідно компетенції;

встановлює контакти і зв'язки з відповідними органами іноземних держав, до компетенції яких належить реалізація політики у сфері релігії та свободи совісті;

проводить відповідно до законодавства реєстрацію: статутів (положень) релігійних центрів, управлінь, монастирів, релігійних братств, місіонерських товариств (місій) та релігійних закладів освіти; релігійних організацій як юридичних осіб;

збирає та аналізує статистичну інформацію щодо кількості та виду релігійних організацій, що діють в Україні, культових будівель, споруд та іншого майна, які належать релігійним організаціям чи використовуються ними, а також колишніх культових будівель, споруд та іншого майна, які використовуються не за призначенням;

офіційно погоджує питання щодо можливості впровадження проповідницької чи іншої канонічної діяльності, виконання релігійних обрядів священиками, релігійними проповідниками, наставниками, іншими представниками зарубіжних релігійних організацій, які є іноземцями і тимчасово перебувають в Україні;

сприяє:

1) порозумінню між релігійними організаціями різних віросповідань та вирішенню відповідно до законодавства спірних питань, що виникають у їх відносинах;

2) участі релігійних організацій у міжнародних форумах, ділових контактах з міжнародними релігійними центрами і зарубіжними релігійними організаціями;

вживає в межах компетенції заходів щодо запобігання проявам міжрелігійних і міжконфесійних конфліктів та ворожнечі;

проводить наукові дослідження з питань реалізації права на свободу світогляду і віросповідання, діяльності релігійних організацій та взаємодіє з вітчизняними та іноземними науково-дослідними установами і закладами з метою обміну досвідом;

організовує і приймає участь в конгресах, симпозіумах, конференціях, форумах, семінарах, тренінгах, засіданнях, нарадах в Україні і за кордоном з питань релігії;

співпрацює в установленому порядку з державними органами, неурядовими організаціями іноземних держав, міжнародними неурядовими організаціями;

здійснює інші повноваження, визначені законом [3].

Компетенцією МКІПУ у релігійній сфері є: забезпечення формування та реалізація державної політики у сфері релігії; узагальнення згідно компетенції практики застосування законодавства, розроблення пропозицій з його вдосконалення; розробка проєктів законів, інших нормативно-правових актів та здійснення нормативно-правового регулювання в релігійній сфері; визначення перспектив і пріоритетних напрямків розвитку в релігійній сфері; сприяння зміцненню взаєморозуміння і терпимості між релігійними організаціями різних віросповідань; сприяння участі релігійних структур у міжнародних релігійних рухах, форумах, ділових контактах з міжнародними релігійними центрами та організаціями; здійснення контактів і координаційних зв'язків з відповідними органами інших держав; офіційне погодження можливості зайняття проповідницькою чи іншою канонічною діяльністю, виконання релігійних обрядів священнослужителями, релігійними проповідниками, наставниками, іншими представниками зарубіжних релігійних організацій, які є іноземцями і тимчасово перебувають в Україні; реєстрація статутів (положень) релігійних організацій (змін та доповнень до них); забезпечення

проведення релігієзнавчої експертизи за участю представників релігійних організацій та відповідних фахівців; надання пропозицій до Міжвідомчої ради з питань вивезення, ввезення, повернення культурних цінностей та передачі вилучених митними і правоохоронними органами чи конфіскованих за рішенням суду й обернених згідно закону в дохід держави культурних цінностей для зберігання в державну частину музейного, бібліотечного, архівного фондів чи релігійним осередкам [4; 5].

Структурні підрозділи у справах релігії функціонують також у складі державних адміністрацій і займають провідне місце в забезпеченні державної політики в релігійній сфері. Слід зазначити, що попередні реорганізації державного органу у справах релігії на базі сьогоденного МКІПУ послідовно призводили до реорганізації структурних підрозділів у справах релігії в державних адміністраціях і взагалі до переформатування системи державно — церковних відносин, що в деяких випадках сприяло руйнації цієї системи та дестабілізації суспільно-політичної обстановки в суспільстві. Основними завданнями цих підрозділів з питань релігій є: гармонізація міжконфесійних відносин; розвиток соціальної інфраструктури в сфері релігії; налагодження взаєморозуміння між релігійними організаціями різних віросповідань та конфесій, вирішення спірних міжцерковних питань, проведення богослужінь, релігійних обрядів, церемоній та процесій, сприяння паломництву віруючих; сприяння участі релігійних структур у міжнародних релігійних форумах, налагодження зв'язків із зарубіжними релігійними осередками; сприяння будівництву, ремонту та реставрації культових будівель; сприяння утворенню релігійними організаціями своєї матеріальної бази для релігійної, добродійної та іншої передбаченої статутом діяльності; формування і подання до МКІПУ пропозицій з формування державної політики в сфері релігії; контроль за дотриманням законодавства щодо свободи світогляду і віросповідання та про релігійні організації, узагальнення практики його застосування; вивчення і аналіз на відповідній території релігійної ситуації та процесів, що відбуваються у релігійному середовищі; збирання та оброблення статистичних даних у сфері релігії; розробка прогнозів розвитку міжконфесійних відносин; попередній розгляд поданих на реєстрацію статутів (положень) релігійних громад, а також змін та доповнень до них, перевірка відповідності їх законодавству; ведення обліку релігійних організацій, що діють в регіоні, та культових будівель і приміщень, які їм належать та/або використовуються ними; запобігання проявам розпалювання релігійної ворожнечі в регіоні, роз'яснення через засоби масової інформації змісту державної політики у сфері міжконфесійних стосунків; здійснення інших функцій, що впливають з покладених завдань [6].

Отже, аналіз компетенцій та функцій усіх цих органів вказує на певну ідентичність їх повноважень та дублювання функцій, що може негативно

впливати на ефективність їх взаємодії при реалізації державної політики України в сфері релігії.

З метою реалізації державної політики в релігійній сфері при органах державної влади різних рівнів можуть утворюватися консультативно-дорадчі органи. Так, при КМУ, утворюються комісії, комітети, ради, робочі групи, урядові комісії, організаційні комітети, до участі в роботі яких можуть залучатися державні службовці, а також народні депутати, науковці та інші фахівці [7, 8]. Центральні органи виконавчої влади відповідно до законодавства для підготовки рекомендацій також можуть утворювати колегії, інші постійні та тимчасові консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи [9]. З 2005 року при більшості обласних державних адміністрацій були утворені ради церков і релігійних організацій, спрямовані на взаємодію та об'єднання зусиль місцевої влади та релігійних спільнот у вирішенні соціальних проблем регіону.

Також в Україні функціонують недержавні консультаційно-дорадчі органи з питань релігії. На сьогодні найбільшою і найавторитетнішою громадською інституцією в Україні, яка бере активну участь у громадському житті країни, реагуючи на суспільні виклики публічними заявами, миротворчими та іншими заходами, та представляє більше ніж 90% усіх релігійних організацій України (до її складу входять 16 церков і релігійних організацій та 1 міжцерковна організація, серед яких православні, греко- і римсько- католицькі, протестантські та євангельські церкви, а також іудейське та мусульманське релігійні об'єднання) є Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій (ВРЦіРО), яка функціонує з 1996 року, в т. ч. і як недержавний міжконфесійний консультативно-дорадчий орган. Її метою є об'єднання зусиль конфесій у справі духовного відродження України і координації міжцерковного діалогу як в Україні, так і за її межами, а також участь у розробці проектів нормативних актів з питань державно — конфесійних відносин та здійснення комплексних заходів добродійного характеру.

Рада Церков функціонує на засадах рівності та рівноправ'я, поваги до внутрішніх настанов і традицій усіх діючих в рамках Конституції України релігійних організацій та є незалежною від органів державної влади України, політичних партій, інших громадських формувань та їх керівних органів. Основними завданнями ВРЦіРО є: обговорення актуальних питань релігійного життя та підготовка взаємоузгоджених пропозицій по вдосконаленню чинного законодавства щодо свободи совісті та релігійних організацій; об'єднання зусиль релігійних організацій у добродійній діяльності; сприяння міжконфесійному взаємопорозумінню та злагоді; активізація участі релігійних організацій у духовному відродженні України, зміцненні гуманістичних засад суспільства; організація та проведення конференцій, семінарів, нарад тощо з питань духовності,

застосування і додержання законодавства про свободу совісті та релігійні організації; сприяння всебічному висвітленню релігійного життя в Україні засобами масової інформації [10].

ВРЦіРО підписала угоду про співробітництво з Міністерством охорони здоров'я України (грудень 2008), а також ініціювала співробітництво з Міністерством освіти і науки України (липень 2008). При цих та інших міністерствах були утворені спеціальні громадські ради для діалогу та співробітництва держави з релігійними організаціями. Зокрема, при Міністерстві оборони України з 2009 року діє Рада у справах душпастирської опіки, при Міністерстві закордонних справ України з 2015 року діє Громадська рада з питань співпраці з релігійними організаціями. При Міністерстві юстиції України також діє Душпастирська рада з питань релігійної опіки у пенітенціарній системі України. Члени ВРЦіРО проводять регулярні робочі зустрічі з Президентом України, Прем'єр-міністром України, керівництвом профільних міністерств та парламентських фракцій. На цих заходах виробляються рішення щодо подальшого розвитку партнерської моделі державно-конфесійних відносин, за якої потенціал релігійної спільноти може якнайкраще послужити українському суспільству [11].

В Україні є також інші міжконфесійні консультативно-дорадчі органи: Рада євангельських протестантських церков України (утворена у квітні 2005 року, до її складу входять 12 релігійних об'єднань), Нарада представників Християнських Церков України (утворена у грудні 2003 року, до складу входять 9 церков України, які представляють православний, католицький та протестантський напрямки у християнстві), Всеукраїнська рада релігійних об'єднань (утворена у 2017 році, до складу входять 7 релігійних об'єднань). В той же час суспільство і держава мають стимулювати розвиток тих соціокультурних інститутів, які забезпечують інтелектуальне й духовне збагачення системи освіти, науки та громадської думки. До таких інститутів належать мова, традиції і культура української нації та національних меншин, родина, фундаментальна наука та інноваційна діяльність, освіта, мистецтво, релігія тощо [12].

Висновки

Інституційна складова системи забезпечення національної безпеки України в сфері релігії є достатньо розвинутою, розгалуженою і багатofункціональною, та представлена на всіх рівнях органів державної влади. Але характерним для діяльності багатьох із цих органів є дублювання ними функцій один одного, що є перешкодою у реалізації відповідних завдань і ефективності міжвідомчої взаємодії в системі державного реагування на загрози національній безпеці України в релігійній сфері, та за певних умов потребує впровадження механізмів оптимізації та вдосконалення її

структури. Тому державі необхідно здійснити інституційні перетворення. З метою модернізації цієї системи логічним вбачається створення організаційно-координаційного та інформаційно-аналітичного міжвідомчого центру по протидії загрозам національній безпеці України в релігійній сфері, основними функціями якого має бути здійснення комплексного моніторингу і прогнозування загроз в духовно-релігійному середовищі держави, аналіз діяльності релігійних структур, а також проведення міжвідомчих організаційно-координаційних заходів щодо виявлення, попередження і припинення проявів релігійного сепаратизму, екстремізму, тероризму та інших деструктивних проявів на релігійному ґрунті.

Окремо слід відмітити результативність консультативно-дорадчих інституцій, створених при Кабінеті Міністрів України та міністерствах, до роботи яких залучаються представники релігійних організацій. Ми можемо лише позитивно оцінити їх створення у контексті прагнення вирішення органами державної влади проблемних питань, які виникають при взаємодії держави, церкви і громадянського суспільства. Доцільним також є включення представницьких міжконфесійних консультативно-дорадчих органів до організаційного механізму формування та реалізації державної політики у релігійній сфері, що, в свою чергу, ефективно трансформує її у більш демократичну та публічну.

Список посилань

1. Арістова І. В. Державна інформаційна політика: організаційно — правові аспекти / І. В. Арістова: за загальною редакцією док. юрид. наук, проф. О. М. Бандурки: Монографія. Харків: Вид-во УВС, 2000. 368 с.

2. Постанова Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 503 «Про утворення Державної служби України з етнополітики та свободи совісті» // Верховна Рада України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503-2019-p>.

3. Постанова Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 812 «Про затвердження положення про Державну службу України з етнополітики та свободи совісті та внесення змін до Положення про Міністерство культури України» (із змінами) // Верховна Рада України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/812-2019-p>.

4. Закон України «Про свободу совісті та релігійні організації» від 23.04.1991 № 987-XII (із змінами) // Верховна Рада України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.

5. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.10.2019 № 885 «Деякі питання діяльності Міністерства культури та інформаційної політики України» (із змінами) // Верховна Рада України.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/885-2019-p#n10>.

6. Наказ Міністерства культури України від 20.12.2012 № 1560 «Про затвердження Методичних рекомендацій з розроблення положення про структурний підрозділ місцевої державної адміністрації у сфері культури» / Міністерство Культури України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1560734-12#Text>

7. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 № 794–VII (із змінами) // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

8. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 № 599 «Питання консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворених Кабінетом Міністрів України» // Кабінет Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npras/223289398>

9. Закон України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 № 3166 – VI (із змінами) // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>

10. Положення про Всеукраїнську Раду Церков і релігійних організацій від 11.12.2007 (із змінами) / [Електронний ресурс]. URL: <https://vrciro.org.ua/ua/documents/polozhennya-pro-radu>

11. Всеукраїнська Рада Церков і релігійних організацій. Збірник документів 1996–2021/ Упоряд. і наук. Ред. М. С. Васін. Київ: Медіа світ, 2021. С. 16–17 [Електронний ресурс]. URL: https://vrciro.org.ua/files/2021-1996_UCCRO_documents_web.pdf

12. Система взаємодії держави і релігійних організацій потребує реформування / П. Федосов // Релігійно-інформаційна служба України, 2021 [Електронний ресурс]. URL: https://risu.ua/sistema-vzayemodiyi-derzhavi-i-religijnih-organizacij-potrebuye-reformuvannya_n116630

References

1. Aristova, I.V. (2000). State information policy: organizational and legal aspects / I.V. Aristov: according to the general editing of Doc. law Sciences, Prof. O.H.M. Bandurki: Monograph. Kharkiv: UBS Publishing House. 368 p. [in Ukrainian].

2. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine (dated June 12, 2019 No. 503) (2019). On the establishment of the State Service of Ukraine for Ethnopolitics and Freedom of Conscience. Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/503-2019-p>.

3. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated August 21, 2019 No. 812 (2019). On approval of the Regulation on the State Service of Ukraine on Ethnopolitics and Freedom of Conscience and Amendments to the Regulation on the Ministry of Culture of Ukraine (with amendments). Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/812-2019-p>.

4. Law of Ukraine «On Freedom of Conscience and Religious Organizations» dated 04/23/1991 No. 987-XII (with amendments) (1991). Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/987-12>.
5. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 16, 2019 No. 885 (2019). Some issues of activity of the Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine (with amendments). Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/885-2019-п#n10>.
6. Order of the Ministry of Culture of Ukraine dated December 20, 2012 No. 1560 (2012). On the approval of Methodological recommendations for the development of regulations on the structural division of local state administration in the field of culture. Ministry of Culture of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1560734-12#Text>
7. Law of Ukraine «On the Cabinet of Ministers of Ukraine» dated February 27, 2014 No. 794-VII (with amendments) (2014). Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>
8. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 17.06.2009 No. 599 (2009). Issues of consultative, advisory and other auxiliary bodies formed by the Cabinet of Ministers of Ukraine. Cabinet of Ministers of Ukraine. Retrieved from: <https://www.kmu.gov.ua/npas/223289398>
9. Law of Ukraine «On Central Bodies of Executive Power» dated March 17, 2011 No. 3166 – VI (with amendments) (2011). Verkhovna Rada of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
10. Regulations on the All-Ukrainian Council of Churches and Religious Organizations dated December 11, 2007 (with amendments) (2007). Retrieved from: <https://vrciro.org.ua/ua/documents/polozhennya-pro-radu>
11. All-Ukrainian Council of Churches and Religious Organizations (2021). Collection of documents 1996–2021/ Edited by and science Ed. M.S. Vasin. — Kyiv: Media world, pp. 16–17. Retrieved from: https://vrciro.org.ua/files/2021-1996_UCCRO_documents_web.pdf
12. Fedosov, P. (2021). The system of interaction between the state and religious organizations needs reforming. Religious and Information Service of Ukraine. Retrieved from: https://risu.ua/sistema-vzayemodiyi-derzhavi-i-religijnih-organizativ-potrebuye-reformuvannya_n116630

Dmytro Nelipa

Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-5363-3990>

e-mail: d.v.nelipa@gmail.com

Liudmyla Yevdokymova

Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)

<https://orcid.org/0000-0002-3214-037X>

e-mail: levdokimova81@gmail.com

**INSTITUTIONAL COMPONENTS OF THE SYSTEM FOR
PROVIDING NATIONAL SECURITY FOR UKRAINE IN
THE RELIGIOUS SPHERE**

Abstract

There is an issue of strengthening the independence of the state, preserving its stability, and resisting attempts to split the country into ideological and national lines. An important place in this process is played by religion, which should unite, not divide, the society of Ukraine. Therefore, one of the urgent problems is the guarantee of security in the humanitarian sphere, especially in the sphere of religion and ethnic relations, and the formation of conceptual approaches in the implementation of the state policy of national security in it, considering that the religious sphere occupies one of the main places among the objects of national security, since the factors of religion, culture, history and language are decisive in the formation of national identity.

The article examines the functions and powers of political subjects and state authorities, which are entrusted with the responsibilities of implementing the state policy of national security of Ukraine in the religious sphere, as well as non-state consultation and advisory bodies on religious matters, which have a significant influence in the sphere of religion, in its essence is a model of the consolidation of Ukrainian society on the basis of religion, tolerant interfaith and state-church relations, implementation of national values, support of cultural heritage and traditions, and which are the most effective representatives of Ukraine in the world religious space.

Based on the analysis, the justification for the need to introduce changes and improve the institutional component system to ensure the national security of Ukraine in the researched area to increase the efficiency of interdepartmental interaction and interaction with non-state bodies in the field of religion in order to achieve results in the implementation of relevant tasks of state policy was made.

Keywords: state, state policy, institutional component, national security, state authorities, religion, religious sphere.

Стаття надійшла до редакції 04.03.22

© Неліпа Д. В., Євдокимова Л. І., 2022